82ste vergadering

Woensdag 3 juni 1998

Aanvang 14.00 uur

Voorzitter: Van Nieuwenhoven

Tegenwoordig zijn 137 leden, te weten:

Adelmund, Van den Akker, Albayrak, Van Ardenne-van der Hoeven, Arib, Atsma, Bakker, Barth, Van Beek, Belinfante, Van den Berg, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, Van Blerck-Woerdman, Bolkestein, Van Bommel, Bos, Van Boxtel, Buijs, Bussemaker, Van de Camp, De Cloe, Cornielje, Crone, Dankers, Van Dijke, Dijksma, Dijkstal, Dittrich, Van den Doel, Van Dok-van Weele, Duijkers, Duivesteijn, Eisses-Timmerman, Essers, Eurlings, Feenstra, Geluk, Van Gent, Van Gijzel, Giskes, De Graaf, De Grave, De Haan, Halsema, Hamer, Harrewijn, Van Heemst, Hermann, Hessing, Hillen, Hoekema, Hofstra, Van Hoof, Hoogervorst, De Hoop Scheffer, Jorritsma-Lebbink, Kamp, Kant, Karimi, Klein Molekamp, Van der Knaap, Koenders, Kok, Korthals, Kortram, Lambrechts, Leers, Marijnissen, Meijer, Melkert, Middel, Van Middelkoop, De Milliano, Netelenbos, Nicolaï, Niederer, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Oedayraj Singh Varma, Oplaat, Örgü, Van Oven, Passtoors, Patijn, Van der Ploeg, Poppe, Pronk, Rabbae, Ravestein, Rehwinkel, Reitsma, Remak, Remkes, Rietkerk, Rijpstra, Ross-van Dorp, Rouvoet, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schreijer-Pierik, Schutte, Smits, Spoelman, Van der Staaij, Van der Steenhoven, Stellingwerf, Stroeken, Swildens-Rozendaal, Terpstra, Timmermans, Valk, Ter Veer, Te Veldhuis, Vendrik, Verbugt, Verburg, Verhagen, Vermeend, Visser-van Doorn, Vliegenthart, Van der Vlies, Voorhoeve, Vos, Voûte-Droste, B.M. de Vries, J.M. de Vries, Wallage, Weekers, Weisglas, Van Wijmen, Wijn, De Wit, Ybema, Van Zijl, Zijlstra en Van Zuijlen,

en de heren Kok, minister-president, minister van Algemene Zaken, Dijkstal, vice-minister-president, minister van Binnenlandse Zaken, Voorhoeve, minister van Defensie, tevens minister voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken, en De Grave, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Balkenende, wegens bezigheden elders;

Rosenmöller, Kalsbeek-Jasperse, Kok en Van Dok-van Weele, wegens bezigheden elders, de gehele week;

Oudkerk en Gortzak, wegens ziekte;

Wagenaar en De Boer, wegens verblijf buitenslands;

Van Zijl en Van Mierlo, wegens verblijf buitenslands, ook morgen.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 136 van het Reglement van orde.

Vragen van het lid Van Middelkoop aan de minister voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken over **het toenemend aantal Antillianen dat naar Nederland komt**.

□

De heer **Van Middelkoop** (GPV): Mevrouw de voorzitter! De laatste weken bereiken ons verontrustende berichten over een snel toenemend aantal Antillianen dat de eilanden verlaat en zijn heil zoekt in Nederland. De oorzaken mogen bekend zijn. Dat neemt de ongewenstheid van deze ontwikkeling niet weg.

Ik vraag de minister of naar zijn waarneming de berichten feitelijk kloppen en wat zijn oordeel erover is. Ik voeg daar nog een vraag aan toe. Is het waar dat vrij veel van de van de Antillen afkomstige personen van Dominicaanse afkomst zijn? Zo ja, wat is daarover het oordeel van de minister?

Vervolgens is natuurlijk de vraag aan de orde of maatregelen geboden zijn. Ik denk dat wij dat moment naderen. Al jaren praten wij in dit huis vrijblijvend over een visumplicht, hoewel dat woord hier niet op zijn plaats is, of over een toelatings- of vestigingsregeling. Hoe staat het met de toegezegde notitie van de minister over de juridische mogelijkheden en onmogelijkheden terzake? Dan weten wij tenminste waar wij het over hebben. Acht de minister het gewenst dat er enigerlei vorm van regeling van deze instroom komt? Is het overigens waar dat minister Sorgdrager met haar

De heer Van Middelkoop (GPV)

Antilliaanse ambtgenoot overlegt over een speciale voogdijregeling voor in Nederland aankomende minderjarige Antillianen.

Op Curaçao werkt sinds enige tijd het Centrum voorlichting Antillianen. Eerlijke voorlichting over Nederland zou een ontmoedigend effect moeten hebben. Vooralsnog zijn de resultaten nihil. Vooral jongeren blijven vertrekken. In Trouw van 28 april deed coördinator Pinedo de suggestie om inburgeringscontracten voor Antillianen niet in Nederland, maar op de Antillen aan te bieden. Wat is daarover het oordeel van de minister?

Ten slotte vraag ik deze demissionaire minister of hij met mij van oordeel is dat, welke regeling er eventueel ook komt, zo'n regeling in goed overleg met alle betrokkenen in het Koninkrijk tot stand moet komen en niet via een dictaat van een Nederlands regeerakkoord.

□

Minister **Voorhoeve**: Mevrouw de voorzitter! De eerste vraag was of de berichten over een toenemende migratie uit de Antillen en Aruba kloppen. De cijfers die ik heb, laten geen sterke ontwikkeling zien. Ze gaan echter maar tot en met februari van dit jaar. Daarbij moet overigens niet alleen naar de migratie vanuit de Antillen en Aruba naar Nederland worden gekeken. De terugmigratie moet ervan worden afgetrokken. Het saldo van de eerste twee maanden van dit jaar was bescheiden. Voor januari gaat het om 112 personen, voor februari om 25. Dat soort cijfertjes over maanden geven natuurlijk geen structurele indruk. Ik heb cijfers vanaf 1974. De immigratie vanaf de rijksdelen heeft geschommeld tussen de 3000 en 8000 per jaar. Vorig jaar waren het iets minder dan 7000 personen. Daarvan moet worden afgetrokken de emigratie, die schommelt tussen de 1600 en 6000 jaarlijks. Vorig jaar ging het om 4400 personen. Zo kom ik op een immigratiesaldo voor vorig jaar in Nederland van iets meer dan 2500 personen. Dit betreft mensen met de Nederlandse nationaliteit en vreemdelingen die zich vanuit de Antillen en Aruba in Nederland vestigen. Daarvan bestaat geen goede uitsplitsing. Wel is er een onderscheid gemaakt tussen Aruba en de Antillen, waaruit blijkt dat er een positief migratiesaldo vanuit Nederland naar Aruba is. Naar de cijfers kijkend, denk ik dat er een sterk verband is tussen de economie en deze migratiecijfers. Op zich hoeft het niet te verbazen dat, gezien het feit dat de Nederlandse Antillen momenteel een licht negatieve groei doormaken, de migratie enigszins aan het toenemen is. Ik heb ook in de media berichten gelezen dat die migratie sterk zou toenemen, maar de cijfers die ik heb, en die dus tot en met februari gaan, staven dat niet. Daarmee kan ik overigens niet uitsluiten dat de immigratie de laatste paar maanden wellicht sterk aan het toenemen is. Dit wilde ik zeggen over de omvang van het probleem, voorzover het een probleem moet worden genoemd.

Mevrouw de voorzitter! Zijn maatregelen geboden? De heer Van Middelkoop weet dat in ons land allang wordt gesproken, ook in koninkrijkskader, over eventuele migratieregelende maatregelen. Daarbij is de mogelijkheid van een visum genoemd, wat echter juridisch niet realiseerbaar is, want het gaat om mensen met het Nederlanderschap. Verder wordt gedacht aan een vestigingsregeling. De Nederlandse Antillen en Aruba hebben zelf al sinds jaar en dag zo'n regeling, die vereist dat Nederlanders die zich in die rijksdelen willen vestigen, onder andere moeten beschikken over een werkvergunning en eigen bronnen van inkomsten. Die regeling wordt van hun kant tamelijk strak toegepast. Aan onze kant is zo'n regeling er niet.

De heer Van Middelkoop heeft gelijk als hij zegt dat de regering heeft toegezegd hierover een nadere notitie te zenden, met daarin de juridische complicaties. Een aantal mogelijkheden is voorlopig bekeken, wat nog niet tot duidelijke beleidsconclusies heeft geleid. Mijn excuses aan degenen in de Kamer die hiernaar eerder hebben gevraagd, dat dit nog niet is overgelegd. Ik beraad mij nog op de conclusies die zouden moeten worden getrokken uit de adviezen die ik heb ontvangen over de juridische voors en tegens van verschillende mogelijkheden.

Mevrouw de voorzitter! De heer Van Middelkoop vroeg mij of enigerlei regeling gewenst is. Ik zou dat met opzet wat vaag willen beantwoorden: ik geloof dat het nuttig is om in het Koninkrijk afspraken te maken over migratie in zijn algemeenheid, waar dus ook de migratie van Nederlanders naar de Antillen en Aruba onder zouden vallen. Het lijkt mij namelijk in het algemeen nuttig om min of meer vergelijkbare regelingen in het Koninkrijk te hebben.

Mevrouw de voorzitter! De heer Van Middelkoop heeft een vraag gesteld over collega Sorgdrager, die over een voogdijregeling zou praten.

Voorhoeve

Ik kan die vraag in zoverre bevestigend beantwoorden, dat ik heb voorgesteld dat minderjarige Antillianen en Arubanen die zich in Nederland vestigen, een voogd zouden moeten hebben. Door de drie ministers van justitie die het betreft, wordt daarover al enige tijd gesproken. Het is nog niet rond, omdat er nogal wat haken en ogen aan zitten.

Mevrouw de voorzitter! Zoals bekend, is het Centrum voorlichting Antillianen actief in Willemstad om Antillianen die zich naar Nederland willen begeven, voor te lichten over de omstandigheden waarin zij kunnen komen te verkeren. Er wordt nagedacht over de mogelijkheid om de Wet inburgering nieuwkomers van toepassing te verklaren, zodat ook de nodige voorbereiding kan plaatsvinden voor degenen die zich hier zouden willen vestigen, waardoor met name de taalvaardigheid toeneemt.

Uw slotvraag was of, als er regelingen komen, dat in goed overleg zal gebeuren. Waar ik sprak over de wens om migratie in zijn algemeenheid nader met elkaar te bespreken, volgt uit die woorden dat daar goed overleg over moet worden gevoerd.

□

De heer **Van Middelkoop** (GPV): Mevrouw de voorzitter! Ik dank de minister voor de verstrekte inlichtingen, die af en toe substantieel waren. Voorzover de cijfers op dit moment misschien wat minder redenen tot paniek opleveren dan ik vermoedde, geeft dit ons wat meer de tijd om de komende maanden afgewogen te bekijken of er iets moet gebeuren. Ik heb genoteerd – en dat zal ongetwijfeld aan de overkant ook worden gedaan – dat de minister heeft gezegd dat hij in algemene zin sprekend een voorstander is van het maken van afspraken over migratie met min of meer vergelijkbare regelingen. Ik neem aan dat de minister die zin zeer afgewogen heeft geformuleerd.

Over de notitie ben ik teleurgesteld. Wij hebben bij de laatste begrotingsbehandeling nadrukkelijk gevraagd om een notitie over de juridische modaliteiten en niet direct over een beleidsconclusie. Ik had eerlijk gezegd gehoopt dat deze notitie er al zou zijn. Ik vraag de minister om de Kamer daar zo snel mogelijk over te informeren. Dat kan ook in een demissionaire status.

Mevrouw de voorzitter! Ik wil aan twee collega's graag nog een vervolgvraag stellen, voorzover zij niet al met deze materie bezig zijn in de beruchte achterkamertjes van regeerakkoorden. Over de VVD en de heer Te Veldhuis...

De **voorzitter**: Zou u aan een collega tegelijkertijd een vraag willen stellen? Dat vereist de orde.

De heer **Van Middelkoop** (GPV): Ik stel een vraag aan de heer Van Oven en ik wil mevrouw Scheltema een vraag stellen.

De **voorzitter**: De griffier zegt mij dat u niet aan twee mensen tegelijk een vraag kunt stellen.

De heer **Van Middelkoop** (GPV): Ik stel twee verschillende vragen.

De **voorzitter**: Maar eerst stelt u een vraag aan de een en daarop krijgt u eerst antwoord. Vervolgens mag iemand anders die vraag ook aan een ander stellen. Ik heb het Reglement van orde niet gemaakt. Ik handhaaf het alleen.

De heer **Van Middelkoop** (GPV): Mede om een strakke leiding te geven en het reglement toe te passen, hebben wij u tot voorzitter gekozen. Ik moet dan volstaan met een vraag aan de heer Van Oven. Ik zei al dat de heer Te Veldhuis van de VVD-fractie op het punt van de vestigingsregeling heel duidelijk posities heeft ingenomen. Ik heb hem dus weinig te vragen. Ik heb in de Volkskrant van 5 mei gelezen dat hij zelfs vindt dat hierover in het regeerakkoord afspraken moeten worden gemaakt. Ik zal daarover straks een collega een vraag laten stellen aan mevrouw Scheltema.

De heer Van Oven heeft in datzelfde interview in de Volkskrant gezegd daar geen voorstander van te zijn. Ik wil daar graag in deze zaal zijn reactie op vernemen. Hij meent dat regelingen heel gemakkelijk omzeild kunnen worden. Nog sterker, hij vindt de voorstellen van de VVD discriminerend. Dat is kennelijk ook een argument voor hem om tegen enigerlei vorm van regeling te zijn. Ik neem aan dat dit zal doorwerken in al dan niet een bepaling in het regeerakkoord. Ik wil daar graag op dit moment, nu hij volledig in functie is, zijn commentaar op vernemen.

□

Minister **Voorhoeve**: Mevrouw de voorzitter! Ik begrijp de teleurstelling van de geachte afgevaardigde dat hij nog geen notitie over de juridische modaliteiten heeft gekregen. Ik merk hierbij echter op dat het mij niet dienstig en ook niet verstandig lijkt om zomaar een technische notitie over juridische aspecten te zenden zonder dat de regering daar bepaalde beleidsvoornemens aan verbindt of zelf conclusies uit trekt. Dit onderwerp kan niet zomaar los van beleidsconclusies worden behandeld. De geachte afgevaardigde weet dat dit onderwerp nogal wat onrust kan veroorzaken. De juridische problematiek is, ook door de Europese en internationale wet- en regelgeving, dermate complex dat het niet erg zinvol is om zomaar wat notities in de richting van de Kamer te zenden. Ik beraad mij dus nog op de wijze waarop om te gaan met de advisering, die ook niet tot eenduidige conclusies leidt.

De **voorzitter**: Ik neem aan dat de heer Van Oven de aan hem gestelde vragen wil beantwoorden.

□

De heer **Van Oven** (PvdA): Dat is het geval, mevrouw de voorzitter, al kan ik niet veel nieuws melden. Wij hebben die discussie over de toelatingsregeling al langer gevoerd. We zullen wel merken wat de VVD zal gaan inbrengen bij de formatie en informatie. Het standpunt van de PvdA-fractie blijft dat wij niet voor een toelatingsregeling zijn. Het zou in ieder geval een verschillende en daarmee ongelijke behandeling betekenen van Nederlandse paspoorthouders in Nederland. Het is zeer de vraag of daar een rechtvaardiging voor kan worden gevonden die past in het Verdrag voor de rechten van de mens. Daarnaast kan deze regeling inderdaad betrekkelijk makkelijk worden omzeild en zou zij kunnen leiden tot een stroom van illegale Antillianen die hier zonder middelen van bestaan zouden zijn, hetgeen het probleem nog zou verergeren. Mijn fractie heeft telkens weer gezegd dat wij daarom verre de voorkeur geven aan een beleid dat is gericht op voorlichting en begelei-

De heer Voorhoeve, minister van Defensie

ding, zoals nu uit de woorden van de minister te beluisteren valt, boven een afsluiting die bepaald draconische gevolgen zou kunnen hebben.

□

De heer **Schutte** (GPV): Mevrouw de voorzitter! Sommige fracties moet men in deze tijd wel eens expliciet vragen naar wat eigenlijk vanzelfsprekend zou moeten zijn. Vandaar de volgende vraag aan mevrouw Scheltema. Vinden zij en haar fractie ook dat het onderwerp van een mogelijke vestigingsregeling, of hoe je het ook wilt noemen, een zaak is van goed overleg tussen en de verantwoordelijkheid van de directe partners, en dat dit onderwerp dus niet geregeld behoort te worden in enigerlei regeerakkoord?

□

Mevrouw **Scheltema-de Nie** (D66): Voorzitter! Het betreft hier een materie die zowel in de Caribische rijksdelen als hier in Nederland speelt. Daarom is naar mijn mening goed overleg datgene waarmee wij in ieder geval moeten starten. Ik laat de vraag in het midden of er iets over een toelatingsregeling, vestigingsregeling, inburgeringscontracten of wat dies meer zij, in het regeerakkoord moet worden genoemd. Goed overleg hoort daar in ieder geval bij.

□

Mevrouw **Oedayraj Singh Varma** (GroenLinks): Mevrouw de voorzitter! Het is duidelijk dat de fractie van GroenLinks niet is voor vestigingsregels voor mensen met een Nederlandse nationaliteit. Het zou van de gekke zijn als wij, zoals de heer Van Oven zei, straks illegale Nederlanders in Nederland zouden hebben. Wat ons betreft komen er dus geen vestigingsregels voor rijksgenoten met een Nederlandse nationaliteit.

De minister vraag ik het volgende. Wij kennen de zeer schrijnende problemen in Den Helder en in Zwolle. Wat voor overleg voert de minister om perspectieven te creëren voor Antilliaanse mensen in Nederland?

□

Minister **Voorhoeve**: Mevrouw de voorzitter! Dat is inderdaad een onderwerp van overleg. Het betreft hier verschillende verantwoordelijkheden. Traditioneel is de minister voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken niet de minister die het beleid ten aanzien van minderheden coördineert en dus ook niet ten aanzien van mensen uit de Antillen en Aruba. Nochtans is de zorg over dit onderwerp aanleiding geweest voor minister Dijkstal en mij om er herhaaldelijk over te spreken. Dit heeft geleid tot initiatieven zijnerzijds om de Wet inburgering nieuwkomers in bespreking te brengen met de Antillen. Omdat ook de minister van Justitie hierbij betrokken is, is er ook overleg geweest over een mogelijke voogdijregeling die misschien ook nog de vorm van een soort mentorschap kan worden gegeven omdat dat wat breder is dan alleen maar het juridische voogdijbegrip waarvan de praktische gevolgen soms niet zo groot zijn.

□

De heer **Van der Knaap** (CDA): Mevrouw de voorzitter! De CDA-fractie wacht al geruime tijd op de uitkomsten van het onderzoek naar de juridische consequenties van de vestigingsvoorwaarden voor Antillianen in Nederland. Het antwoord van de minister stemt ons niet tevreden, omdat hij volstrekt openlaat hoelang het nog gaat duren. Kan hij enige indicatie geven van het moment waarop hij de resultaten van dat onderzoek bekend zal maken?

□

Minister **Voorhoeve**: Het is juist dat de CDA-fractie hier herhaaldelijk naar heeft gevraagd. Ik hoop en verwacht dit in de komende maanden ofwel zelf nog te kunnen afronden ofwel ter afronding aan mijn opvolger te kunnen voorleggen.

Vragen van het lid Van de Camp aan de minister van Justitie ad interim en de minister-president over **de mogelijke terugkeer van de heer Docters van Leeuwen als procureur-generaal**.

□

De heer **Van de Camp** (CDA): Mevrouw de voorzitter! Naar aanleiding van de Zembla-uitzending op donderdag 28 mei jl. wil ik drie vragen stellen aan de minister van Justitie of haar plaatsvervanger en drie vragen aan de minister-president.

De eerste vraag aan de minister van Justitie is wat haar oordeel is over de uitzending van 28 mei jl. en